

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ עקב, כ"ף מנחם-אב, ה'תשל"ג

חלק ב – יוצא-לאור לש"פ עקב, מבה"ח אלול, ה'תשע"ט

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

צדי"ק שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית זי"ע

לעילוי נשמת

אמנו מרת רחל לאה ע"ה מונדשיין

בת הרה"ח הרה"ת ר' דוד ע"ה בראומן

נלביע ערב ש"ק פרי עקב, בעלות המנחה

כ"א מנחם-אב, ה'תשס"ה

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות משפחתה

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

ההוספה בתורה ומצות בהם נצטוינו מעלין בקדש, ז.א. שככל שלא יהי המצב טוב בהווה על האדם להיות מהלך מחיל אל חיל ולהוסיף בהאמור, וכיון שנצטוינו על זה מבורא האדם, בודאי ישנו בכח האדם למלאות ציווי זה במילואו, ואם בהנוגע לכל אחד הדברים אמורים, עאכ"כ כן הוא באותן הנמצאים בצבא שתוספת קדושה נדרשת מאת כאו"א מהם ומהכלל, וכמ"ש במחנה הצבא, כי ה"א מתהלך בקרב מחנך וגוי והי' מחנך קדוש ולא יראה וגוי ושב מאחריך ח"ו, שהאמור היא הוספה על הציווי הכללי לכאו"א מבניי קדושים תהיו כי קדוש אני.

וכיון שכנראה מהיותו מדריך, חונן בכשרון החנוך והשפעה, הרי יהי רצון שינצל כשרונותיו אלו גם בצבא להחדיר בכל אחד מחבריו ובכולם יחד רוח של יראת שמים טהורה, קבלת עול מלכות שמים, וק"ו ממה שמקבלים עליהם עול בו"ד, שההוכחה על הנ"ל היא הנהגה על פי שולחן ערוך בחיי היום יומים.

מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו שיהיו כשרים כדן, וכן אשר בכל יום לאחר תפלת הבקר בימות החול וגם בש"ק ויום טוב יאמר לכל הפחות קאפיטל אחד מספר תהלים.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

נצטוינו מעלין בקדש: ברכות כח, א. וש"ג.
מהלך מחיל אל חיל: ע"פ תהלים פד, ח.
וכמ"ש .. כי ה"א מתהלך בקרב מחנך וגוי: תצא כג, טו.
הציווי הכללי .. קדושים תהיו כי קדוש אני: קדושים יט, ב.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ עקב, מבה"ח אלול, הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות ש"פ עקב, כ"ף מנחם-אב, ה'תשל"ג, הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל אי"ה לש"פ ואתחנן).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גוי", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום א' פ' עקב, ה'תשע"ט,
צדי"ק שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית נ"ע זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2019 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5779 • 2019

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

איך לנצל ימי החופש דבית הספר שהרי אז שעת הכושר להחדיר להתלמידים לימודי קדש והנהגות ביר"ש כיון שאין לימודי חול מבלבלים אותם, וק"ל.

כבקשתו יזכירוהו ואת זוגתו ובתו שיחיו על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע להמצטרך להם.

בברכת מזל טוב להודעתו מהולדת בן לאחותו וגיסו שיחיו, ויה"ר שיגדלוהו לתורה ולחופה ולמעשים טובים.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ג

בי"ה, יא' מני"א תשי"ח

ברוקלין

האברך ... שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מהי מני"א, בו כותב אודות הקיטנא גן ישראל סניף כפר חב"ד אשר באה"ק ת"י בה שמש מדריך ...

ולפלא שאינו מזכיר דבר באם דן ע"ד השיפורים והתקונים אודותם כותב עם שאר המדריכים והנהלת הקיטנא, שהרי על כגון דא נאמר ותשועה ברוב יועץ, ובפרט בענין כהאמור, שנוגע לעשירות עשירות ילדים מבני ישראל, שבודאי שצריך הענין דיון בכבוד ראש ושקוי"ט של אלו הנמצאים במקום ומתבוננים למהלך הענינים, ואם לא עשה כהנ"ל אולי כדאי שיעשה את זה עתה עכ"פ כל זמן שרושם הענינים בתקפו אצלו וכן אצל שאר המדריכים וחברי ההנהלה.

כבקשתו בסיום מכתבו יזכירוהו על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע לברכה בגשמיות וברוחניות, ובודאי למותר להדגיש, אשר הצנור והכלי לקבלת ברכות השי"ת שהוא נותן התורה ומצוה המצוה, היא

לנצל ימי החופש .. כיון שאין לימודי חול מבלבלים אותם: ראה גם שיחת יום ב' דהה"ש ה'תשט"ז (ת"מ התועדויות חט"ז — תשט"ז ח"ב — ע' 349). אג"ק הי"ג אגרת ד'תצב (ע' רכה). ד'תצו (ע' רכט). ד'תקכג. ד'תקלט. ד'תקפט. ובכ"מ.

ג

נאמר ותשועה ברוב יועץ: משלי יא, יד. כד, ו.

יג. בנוגע לפירוש רש"י בפרשת השבוע — הנה כרגיל לאחרונה נתעכב על ענין שרש"י אינו מבאר:

בנוגע למ"ש (בקאפיטל יו"ד פסוק יו"ד) אודות לוחות האחרונות, "ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים ארבעים יום וארבעים לילה" — מתעוררת קושיא עצומה ("א' שטורעם'דיקע"):!

למה הוצרך משה לשהות בהר ארבעים יום נוספים — הרי את כל הענינים שהוצרך לפעול שם בנוגע ללימוד כל התורה, פעל כבר בארבעים יום הראשונים, וכל עלייתו להר בפעם השני היתה רק בגלל ציווי הקב"ה "פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים ועלה אלי ההרה .. ואכתוב על הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים"¹, ומלאכה כזו — כתיבת עשרת הדברות שכוללים תר"ך אותיות — הנה אפילו אצל בשר ודם דורשת ה"ה שעות ספורות בלבד, וא"כ, למה בעלי" זו הוצרך משה לשהות בהר ארבעים יום וארבעים לילה?!

ואכן פשטני המקרא מתעכבים על שאלה זו — כמ"ש בתרגום יונתן בן עוזיאל: "ואנא הוית קאי בטוורא בעי ומצלי כו", והיינו, שבמשך כל הארבעים יום התפלל משה עד שתפלתו נתקבלה. ועפ"ז מובן גם המשך הכתוב: "וישמע ה' אלי גו", כפי שמפרש בתיב"ע (וכן הוא בתרגום אונקלוס): "וקביל ה' צלותי".

אבל רש"י, לא זו בלבד שלא מצינו שמתעכב על קושיא הנ"ל, אלא עוד זאת, ששולל את הביאור הנ"ל — כיון שרש"י מפרש "ואנכי עמדתי בהר", "לקבל הלוחות האחרונות", והיינו, שעמידתו בהר היתה רק כדי לקבל הלוחות האחרונות, ולא כדי להתפלל, וא"כ, מהו הטעם שכדי לקבל הלוחות האחרונות הוצרך משה לשהות בהר משך זמן ארוך כ"כ — ארבעים יום וארבעים לילה, בה בשעה שכבר למד את כל עניני התורה בארבעים יום הראשונים?!

ואין לומר שניתוספו עוד ענינים שהוצרך הקב"ה ללמדם למשה — שהרי בינתיים עברו רק ארבעים יום, ולא מצינו שיתוספו אז עוד ענינים, ובודאי לא ריבוי ענינים שיהי צורך בארבעים יום כדי ללמדם!

זאת ועוד: לפי הפירוש "ואנכי עמדתי בהר, לקבל הלוחות האחרונות", ולא כדי להתפלל — אינו מובן המשך הכתוב "וישמע ה' אלי גם בפעם ההיא", בה בשעה שלא התפלל בארבעים יום האחרונים?

וכמדובר כמ"פ שכיון שמדובר אודות פירוש רש"י, הרי זה צריך להיות באופן המובן בפשטות בפשוטו של מקרא, וכפי שיתבאר לקמן.

יד. בהמשך להמדובר אודות החילוק בין לוחות ראשונות ללוחות שניות — ישנו גם מאמר המדרש⁸⁰ שאמר הקב"ה למשה "אל תצטער בלוחות הראשונות שלא היו אלא עשרת הדברות לבד (ועד"ז בגמרא⁸¹: "אלמלא (לא) חטאו ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד"), ובלוחות השניים אני נותן לך שיהא בהם הלכות מדרש ואגדות, הה"ד⁸² ויגד לך תעלומות חכמה כי כפלים לתושי".

והענין בזה:

הפירוש ד"כפלים" הוא לא רק שחוזרים ולומדים אותו ענין ב"פ, או שלומדים ב"פ ככה, שזוהי רק הוספה בכמות, אלא יתירה מזה, שהלימוד הוא באופן נעלה יותר, וכנראה במוחש. וזהו גם הפירוש בדברי רבינו הזקן באגה"ת⁸³: "וזה"ש בתנא דבי אליהו (ולפינו הוא בויק"ר⁸⁴) . . אם הי' רגיל לקרות דף אחד יקרא ב' דפים, לשנות פרק א' ישנה ב' פרקים" — שלימוד ב' הפרקים הוא לא רק ב"פ ככה, אלא שכללות הלימוד (גם של הפרק הראשון) הוא באופן נעלה יותר (אלא שבכמות מתבטא הדבר בלימוד ב' פרקים).

ועד שהענין דכפלים מורה על ריבוי באופן של בלי גבול — כמובן מזה שהענין ד"כפלים לתושי" שייך לבעל תשובה, והרי מעלת בע"ת היא בכך שעבודתו היא למעלה מסדר (לא כמו עבודת הצדיקים שהיא באופן מסודר, "תמידים כסדרם"), ועד לאופן של פריצת כל הגדרים, שלכן "משיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא"⁸⁵, כיון שענינו פריצת כל הגדרים, כמ"ש⁸⁶ "עלה הפורץ לפניהם".

ומזה מובן גם בנוגע לעילוי דלוחות שניות ש"אני נותן לך שיהא בהם . . כפלים לתושי", שזהו ריבוי לא רק בכמות, אלא גם באיכות, ועד לריבוי באופן של בלי גבול⁸⁷.

טו. וענין זה קשור עם לימוד התורה באופן שהי' אצל רשב"י — "תורתו אומנותו"⁸⁸:

הוספה

א

בי"ה. כא' אייר תשט"ז
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ כו'
מוה' שמואל גדלי' שי

שלום וברכה!

...נעם לי לקרות במ"ש אודות הרושם דמסיבת פורים עבור הילדים הלומדים בסביבתם, והלואי היתה הצלחה זו מעוררה אותו לפעול בזה לערוך מסיבות כאלו לעתים יותר קרובים ולדון בקשר עם זה איך אפשר לנצל ימי החופש מלימודם בבתי הספר בקיץ הבע"ל לקרב את לבם לתורה ולמצותי, ותשועה ברוב יועץ.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ב

בי"ה. כ' תמוז תשט"ז
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ כו'
מוה' שמואל גדלי' שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום הראשון, לפלא שמקצר כ"כ בהנוגע להתועדות דימי חג הגאולה ובעיקר בהנוגע להחלטות בפעולות טובות בהנוגע לפועל. ובמ"ש אודות כות הילדים הלומדים ברמת יצחק, בטח בעוד זמן הכינו תכנית

א

מוה' שמואל גדלי': בליזנסקי, רמת גן. אגרות נוספות אליו — אג"ק חי"ד אגרת ה'לא, ובהנסמן בהערות שם. חט"ו אגרת ה'שלו. לקמן אגרת הבאה. ותשועה ברוב יועץ: משלי יא, יד. כד, ו.

ב

מוה' שמואל גדלי': בליזנסקי, רמת גן. אגרות נוספות אליו — לעיל אגרת הקודמת, ובהנסמן בהערות שם.

(80) שמו"ר רפמ"ו.
(81) נדרים כב, ב.
(82) איוב יא, ו.
(83) ספ"ט.
(84) רפכ"ה (וראה גם תו"מ חס"ג ס"ע
(85) ראה זח"ג קנג, ב. לקו"ת דרושי שמע"צ צב, ב. ובכ"מ.
(86) מיכה ב, יג. וראה אגדת בראשית ספס"ג. ב"ר פפ"ה, יד ובפרש"י שם.
(87) ראה גם תו"מ חס"א ע' 131. וש"נ.
(88) שבת יא, א.
(80) שמו"ר רפמ"ו.
(81) נדרים כב, ב.
(82) איוב יא, ו.
(83) ספ"ט.
(84) רפכ"ה (וראה גם תו"מ חס"ג ס"ע
(85) ראה זח"ג קנג, ב. לקו"ת דרושי שמע"צ צב, ב. ובכ"מ.
(86) מיכה ב, יג. וראה אגדת בראשית ספס"ג. ב"ר פפ"ה, יד ובפרש"י שם.
(87) ראה גם תו"מ חס"א ע' 131. וש"נ.
(88) שבת יא, א.

בשעה שנוטלים ממנו את דאגת הפרנסה, הרי אין טעם וסיבה כלל שלא לעסוק בתורה בהתמדה ושקידה, וא"כ מדוע אינו עושה זאת?! תובעים ממנו דבר אחד: להקיץ משנתו, ולכוף את עצמו ("בייגן זיך") כו', וגם זה אי אפשר לפעול זאת אצלו!

כנראה שאשמים בכך ראשי הישיבות והמשפיעים, ועד"ז רבני וזקני אנ"ש, שגם הם אינם כופים את עצמם להשתדל בטובתם של האברכים, לעורר אותם ולעזור להם וכו', ולכן, כשמגיע בפועל, אזי במקום לשבת וללמוד בהתמדה ושקידה, הנה מלבד אצל יחידי סגולה, נעשה מעמד ומצב של "תוהו ובוהו"!!!

יז. ונוסף לכך שמערכים אותי בכל העינים — הנה בענין זה הנני מעורב במיוחד:

כל ענין ה"כולל" — למרות שעברו מאה ושמונים שנה שליובאוויטש התקיימה ללא "כולל" — הי' ביזמתי, כיון שחשקה נפשי שאברכים יעסקו בלהט ("זאָלן זיך קאַכן") בלימוד התורה. (כ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף בבת־שחוק:) אינני מלביש זאת באיצטלא של יראת שמים כו', אלא זוהי פשוט "תאוה"... יש לי "תאוה" שאברכים יעסקו בלהט בלימוד התורה!

ולכן, כאשר רואים שיש אברכים שאינם מנצלים את הזמן כדבעי, יש מקום לסברא "שהפה שאסר הוא הפה שהתיר"¹⁰³: כשם שנסיתי לייסד את ה"כולל" — יכולני לסגור אותו, כיון שאין רצוני שאברך יזכזכו את הזמן על חשבונני! אלא מאי, מה יהי עם "כולל" — הנה כשם שליובאוויטש התקיימה מאה ושמונים שנה בלי "כולל", כך תמשיך להתקיים הלאה! ובמילא, יכול כל אחד לילך לדרכו לשלום, ולא אבוא בטענות לאף אחד!

אבל בפועל, אינני סוגר את ה"כולל" בגלל שיש לי "תאוה" שאברכים יעסקו בלהט בלימוד התורה; היתכן שמחוץ לד' אמות אלו יכולה להיות מציאות של אברכים שעוסקים בלהט בלימוד התורה, ואילו כאן אינני יכול לפעול זאת?! ...

והגע עצמך:

אותו אברך שאי אפשר לפעול עליו ללמוד תורה בהתמדה ושקידה — כש"נוקף אצבעו", אזי רץ מיד לכתוב לי "פתקא"... ואם המענה

ענין הפכי שיצאו ממנו, לא הי' ענין השמחה, אלא רק ענין הרצון (שייך גם ללא הקדמת ענין הפכי).

וענין השמחה פעל משה (לא ע"י התפלה, שהרי לא התפלל בארבעים יום האחרונים, אלא) ע"י עצם ענין קבלת הלוחות (תורה) בתור שליח של כל בני"י, באופן ש"מסרה ליהושע וכו'"¹⁰³ עד סוף כל הדורות, שע"ז פעל אצל הקב"ה שנתרצה לישראל בשמחה ובלב שלם.

ומכאן רואים גודל מעלת לימוד התורה, כפי שמבאר רש"י פשוטו של מקרא לבן חמש למקרא, שפועלת למעלה ענין של שמחה ולב שלם כו'³⁴.

* * *

כד. בהמשך לפסוק "ואנכי עמדתי בהר וגו'" — נאמר¹⁰⁴: "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו'", ומפרש רש"י דיוק הלשון "ועתה": "אע"פ שעשיתם כל זאת, עודנו רחמיו וחבתו עליכם, ומכל מה שחטאתם לפניו, אינו שואל מכם כי אם ליראה וגו'".

ומכאן יש ללמוד הוראה:

זה עתה עמד משה רבינו בהר אצל הקב"ה ולמד תורה, ואעפ"כ אומר הקב"ה, שכל זה אינו מספיק, אלא צריך להיות גם הענין ד"ליראה וגו'".

ומזה מובן, שיכולה להיות מציאות שמישהו יש לו "סמיכה" לרבנות, אבל אם חסר אצלו הענין ד"ליראה את ה'", אזי לא מועיל מה שלמד תורה כו'.

[בהמשך לזה — דובר בארוכה אודות מיהו יהודי¹⁰⁵, ואח"כ

סיים:]

האמת היא — שאצל כל אחד מישראל ישנו ענין היראה, אלא שיכול לנצל זאת עבור עינים אחרים... ועז"נ בפסוק שצריך להיות "ליראה את ה' אלקיך".

וענין זה נעשה ע"ז שישנו תחילה הענין ד"עתה ישראל מה" — שמרגיש בגלוי הענין ד"מה" שבו, שהו"ע הביטול, ואז בודאי ינצל את ענין היראה באופן המתאים³⁴.

* * *

103 אבות רפ"א.
104 פרשתנו שם, יב.
105 רשימת הדברים לא הגיעה לידינו לע"ע (המו"ל).

103 אבות רפ"א.
104 פרשתנו שם, יב.

מדברי רש"י מובן שענין התפלה קשור עם מעמד ומצב של כעס, והיינו, שכשיש מעמד ומצב של כעס, אזי יש צורך בהשתדלות מיוחדת בענין התפלה, אבל כשאין מעמד ומצב של כעס, אין צורך בכך.

ולכן: בימים האמצעיים, שהי' מעמד ומצב של כעס, הוצרך משה לעמוד ולהתפלל; משא"כ בימים האחרונים, כיון שהיו ברצון (כימים הראשונים), לא הי' צורך בכך.

ועפ"ז יש לבאר המשך הכתוב "וישמע ה' אלי וגו'" — שהכוונה בזה לבאר הטעם שארבעים ימים האחרונים היו "כימים הראשונים" (מה הם ברצון אף אלו ברצון), שזהו לפי שבינתיים היו ארבעים יום האמצעיים שעמדתי שם להתפלל עליכם, "וישמע ה' אלי גם בפעם ההיא לא אבה ה' השחיתך" (דקאי על ארבעים יום האמצעיים, כמפורש בקרא¹⁰²: "ואתנפל גו' ארבעים יום וארבעים לילה גו' על כל חטאתכם גו' וישמע ה' אלי גם בפעם ההיא לא אבה ה' השחיתך"), ובמילא היו הימים שלאח"ז ברצון.

כג. אמנם, עפ"ז נמצא שענין הרצון נפעל כבר בסוף ארבעים יום האמצעיים, וא"כ, מה נתחדש ביוהכ"פ?

והביאור בזה — ע"פ דיוק לשון רש"י¹⁰¹ שביוהכ"פ "נתרצה הקב"ה לישראל בשמחה (ובלב שלם) ואמר לו למשה סלחתי כדברך", והיינו, שהחידוש שביוהכ"פ הוא (לא בענין הרצון, שנפעל כבר בסוף ארבעים ימים האמצעיים, אלא) שהי' זה בשמחה ובלב שלם (וגם ענין הרצון הי' "ברצון שלם").

ובזה מתבטאת מעלת ארבעים יום האחרונים לגבי הראשונים:

בנוגע לענין הרצון — הנה "מה הראשונים ברצון אף האחרונים ברצון"; אבל ענין השמחה — נפעל דוקא ביוהכ"פ (בסוף ארבעים יום האחרונים).

וטעם הדבר — לפי שענין השמחה שייך רק כאשר לפנ"ז הי' נתינת מקום למצב הפכי שיוצאים ממנו, ובגלל זה היא השמחה, וכמו שמחת יו"ט, שבאה לאחרי תקופה של ימים שהם ימות החול, אבל לא שייך שסתם ככה באמצע השבוע ירקוד אדם מרוב שמחה... ולכן, דוקא בסוף ארבעים יום האחרונים שהיו לאחרי חטא העגל כו', אזי "נתרצה הקב"ה לישראל בשמחה"; משא"כ בארבעים יום הראשונים, שלא הי'

מתעכב ימים ספורים, אזי מתחיל ללמוד פירושים — אולי אין לו זכות כו', או שיש קפידא כו'. ואם הענין לא מסתדר, אזי יש לו טענה שזהו באשמתי... כיון שביכלתי לעזור לו, להתפלל עליו וכו'.

ולכאורה — ממה-נפשך: אם אתה מאמין בי — למה אינך מוכן למלא ("נאָכגעבן") תאוותי שאברך יעסוק בלהט ("זיך קאָכן") בלימוד התורה? ...!

יח. ובכן, בעמדנו ביום ההילולא, שבקשר לזה נוסדה "קרן לוי יצחק"⁹⁵ — עלה בדעתי לנסות עצה כיצד לבנות את ה"כולל":

מבין כל האברכים שלמדו בישיבות ששייכים אלי, הן כאן והן בשאר המקומות בעולם — יבחרו חמשה אברכים שמצטיינים בחריפות וחמש אברכים שמצטיינים בבקיאות בנגלה דתורה, ועד"ז בנוגע לתורת החסידות — חמש בחריפות וחמש בבקיאות, ובסך-הכל — שני מנינים, ואברכים הנ"ל יבואו עם בני ביתם לדור כאן, על מנת לעסוק בלהט בלימוד התורה, ובאופן שלא יצטרכו לסמוך על אף אחד, כמ"ש"אל תבטחו בנדיבים גו'", כיון שיקבלו מה"קרן" הנ"ל — ג' פעמים ככה ממה שנותנים לאברכי הכולל עכשיו.

ויש לקוות שע"י אברכים הנ"ל יוכלו לבנות את ה"כולל" באופן המתאים (משא"כ לפי המצב עתה, לא יוכלו לבנות את הכולל, אא"כ יהי' שינוי מן הקצה אל הקצה).

אך יש להבטיח שיבחרו את האברכים הראויים ומוכשרים לכך — ע"י אנשים שמכירים ויכולים להעריך היטב את מעמדם ומצבם של האברכים, ומה טוב שהבחירה תהי' לא ע"י אחד, אלא ע"י שנים, כך, שיהיו שני עדים נאמנים שיעידו שאברך פלוני ראוי ומוכשר לכך (ולא באופן שיעשו טובה ויתנו פתק לכל הרוצה...).

וכל האברכים שרוצים להשתתף בזה — ירשמו מיד, כדי שיוכלו להתחיל להתעסק בסידור הענין.

ובנוגע לאברכים שנמצאים ב"כולל" עתה — אין רצוני לסגור את ה"כולל" ולשלוח אותם מיד לחפש פרנסה... כדי שלא לעורר מהומה גדולה... ולכן, כיון שנקבע הסדר שלומדים ב"כולל" שנתיים, הנני לוקח על עצמי את החזקת ה"כולל" במשך שנתיים, ובינתיים יתחילו להתעסק בתכנית החדשה הנ"ל³⁴.

* * *

יט. בנוגע לפירוש רש"י — כבר הבהיר רש"י את הדברים בפ' תשא:

על הפסוק⁹⁹ "ויתן אל משה ככלותו לדבר אתו", מפרש רש"י: "ככלתו כתיב חסר, שנמסרה לו תורה במתנה ככלה לחתן, שלא הי' יכול ללמוד כולה בזמן מועט כזה".

ולאחרי כן, על הפסוק¹⁰⁰ "לך רד" (שנאמר למשה לאחרי חטא העגל), מפרש רש"י: "רד מגדולתך, לא נתתי לך גדולה אלא בשבילם", וכיון שחטאו ישראל, נטל הקב"ה ממשה את הגדולה שנתן לו בשבילם. ובפשטות, ה"גדולה" שאודותה מדובר כאן היא — ה"תורה שנמסרה לו במתנה", שכן, תכלית הגדולה שיכולה להיות אצל משה רבינו היא שהקב"ה נתן לו את התורה במתנה.

ועפ"ז, כיון שלאחרי חטא העגל ניטלה ממנו התורה שנמסרה לו במתנה, לכן, כשעלה להר לקבל לוחות האחרונות הוצרך לחזור וללמוד את כל התורה, ובגלל זה הוצרך להיות שם ארבעים יום וארבעים לילה, כבפעם הראשונה, כדי לחזור ולקבל כל מה שניטל ממנו.

כ. אמנם, ביאור זה אינו מספיק, כי:

מלבד הפירוש "שנמסרה לו תורה במתנה ככלה לחתן" — מפרש רש"י עוד פירוש: "ד"א וכו'". וכמדובר כמ"פ שהסיבה לכך שרש"י מביא פירוש נוסף היא (לא סתם אופן נוסף בפירוש הפסוק, אלא) בגלל שיש קושי בפירוש הראשון.

ובנדוד, הפירוש "שנמסרה לו תורה במתנה ככלה לחתן" — אינו מובן¹⁰¹, דממה-נפשך: אם די בארבעים יום ללמוד כל התורה כולה — לא צריך למסרה במתנה; ואם לא די בארבעים יום כדי ללמוד כולה, ולכן יש צורך למסרה במתנה — הנה במקום ללמדה במשך ארבעים יום, ואז להגיע למסקנא שאי אפשר ללמדה בזמן מועט כזה, ויש צורך ליתנה במתנה, הי' לו להקב"ה למסרה במתנה מיד ביום הראשון, ולא להמתין ארבעים יום, ורק בסופן למסרה במתנה?!

ובגלל קושיא זו, מפרש רש"י פירוש אחר במ"ש "ככלתו חסר, מלשון כלה: "מה כלה מתקשטת בכ"ד קישוטין .. אף ת"ח צריך להיות בקי בכ"ד ספרים".

99) ראה גם שיחת ש"פ תשא תשכ"ט סיי"ט (ת"מ חנ"ה ע' 396 ואילך) — באופן אחר.

97) לא, יח.
98) לב, ז.

וכיון שלפירוש זה לא נמסרה למשה תורה במתנה, ובמילא אי אפשר לומר שזוהי הגדולה שניטלה ממנו לאחרי חטא העגל, ולכן הוצרך לחזור וללמדה במשך ארבעים יום — הדרא קושיא לדוכתא: מדוע הוצרך משה לשהות בהר עוד ארבעים יום?

כא. ויובן בהקדים פירוש רש"י בהמשך הפסוק — "כימים הראשונים", "של לוחות הראשונות, מה הם ברצון, אף אלו (ארבעים יום האחרונים) ברצון":

בפשטות ההוכחה ש"אף אלו ברצון" היא — מזה שביהכ"פ "נתרצה הקב"ה לישראל בשמחה (ובלב שלם) ואמר לו למשה סלחתי¹⁰⁰ כדברך¹⁰¹. ולכאורה, יוהכ"פ הוא הסיוס של ארבעים יום האחרונים, ומהי ההוכחה שכל הארבעים יום היו ברצון?

ועכצ"ל, שההוכחה היא מהכתוב "כימים הראשונים" עצמו, שמזה מובן, שבנתינת לוחות האחרונות בימים האחרונים התנהג הקב"ה עם משה בדיוק כמו בנתינת לוחות הראשונות בימים הראשונים, ולכן בהכרח לומר ש"מה הם ברצון, אף אלו ברצון".

ועפ"ז יובן גם בנוגע לעמידה משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה:

מובן וגם פשוט, שככל שניתוסף במשך זמן עמידת משה בהר עם הקב"ה ("עלה אלי ההרה"), הולך וניתוסף במעלת הקדושה כו'.

ולכן, אע"פ שבפעם השני' לא הוצרך משה להתעכב בהר משך זמן ארוך כ"כ, כיון שלא הוצרך ללמוד את כל התורה כולה, שכבר למדה כולה בפעם הראשונה, מ"מ, אילו לא הי' שוהה בהר אותו משך זמן ששהה בפעם הראשונה, הי' חסר בענין הקדושה, שלא היתה כבפעם הראשונה, ואז לא היתה נתינת לוחות אחרונות בדיוק כמו נתינת לוחות הראשונות; ובגלל זה הנה גם בקבלת לוחות האחרונות הוצרך משה לשהות בהר ארבעים יום וארבעים לילה, כמו בקבלת לוחות הראשונות.

כב. והטעם שרש"י אינו מפרש כשאר פשטי המקרא שבמשך כל הארבעים יום התפלל משה להקב"ה, מבהיר רש"י בעצמו בהמשך פירושו — "אבל האמצעיים שעמדתי שם להתפלל עליכם, היו בכעס":

101) פרש"י (תשא לג, יא) פרשתנו ט, יח.

100) שלח יד, כ.